

Parlamentul
Republicii Moldova

nr. 14

6.06 2019

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	<u>1106</u>	
" <u>4</u> "	<u>06</u>	<u>2019</u>

I. AUTORII SESIZĂRII

1. Sîrbu Serghei, Vladimir Cebotari
2. Deputați în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105
4. tel. 022217206

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare, se solicită interpretarea oficială a articolelor 63 și 85 din Legea Supremă sub următoarele aspecte:

1. Poate fi considerat identic statutul juridic și întinderea competențelor unui Parlament cu mandat expirat și al unui Parlament dizolvat?
2. Poate Parlamentul Republicii Moldova să-și reia activitatea legislativă și să îndeplinească atribuțiile prevăzute de art. 66 din Constituție dacă au apărut circumstanțe de dizolvare obligatorie a Parlamentului, ca urmare a blocajului legislativ și/sau imposibilitate de formare a Guvernului timp de 3 luni, fapt constatat corespunzător de către Curtea Constituțională?

CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.
- (2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 63

Durata mandatului

(1) Parlamentul este ales pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

(2) Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri.

(3) Mandatul Parlamentului se prelungește pînă la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(4) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;

Articolul 85

Dizolvarea Parlamentului

(1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

(2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(3) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(4) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de

Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

III. ARGUMENTELE DE RIGOARE

Conform art. 134 din Constituție, unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

Una din atribuțiile de bază ale Curții Constituționale, potrivit art. 135 alin. (1) lit. b) este interpretarea Constituției, prin stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, ținând cont de expunerea situațiilor practice complexe în care această normă poate fi pusă în aplicare.

Prezenta sesizare are drept scop elucidarea sensului exact al unor prevederi constituționale ce țin de statutul și competențele Parlamentului responsabil de obstrucționarea formării Guvernului și neadoptării a niciun act legislativ timp de trei luni consecutiv, circumstanțe care justifică dizolvarea obligatorie a Legislativului, constatată de către Curtea Constituțională.

Articolele 63 și 85 din Constituție au constituit obiectul unor interpretări anterioare dar niciodată sub aspectele abordate în prezenta sesizare.

Art. 63 alin. (3) din Constituție prevede că mandatul Parlamentului se prelungește pînă la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate și abrogate legi organice.

Această normă constituțională nu se referă la toate cazurile ci, în special, la situația cînd a expirat mandatul Parlamentului.

Prin hotărîrea sa nr. 31 din 1997 Curtea Constituțională a stabilit că restrîngerea competențelor legislative se impun din data expirării mandatului. În aceeași hotărîre Curtea a menționat faptul că împuternicirile Parlamentului și mandatul deputaților se suspendă la data publicării Decretului Președintelui privind dizolvarea Parlamentului. Împuternicirile Parlamentului încetează, însă, potrivit art.63 alin.(3) din Constituție, la data convocării legale a noii componente a Parlamentului.

Din aceste concluzii ale Înaltei Curți, totuși nu este clar care este întinderea competențelor unui Parlament dizolvat și dacă situația unui Parlament cu mandat expirat este identică cu cea a unui legislativ dizolvat.

Astfel, considerăm că situația de restrîngere a competențelor unui Parlament dizolvat rămîne fără reglementare și interpretare deplină.

Art. 85 din Constituție prevede mecanismul și temeiurile de dizolvare a Parlamentului. Acest articol a fost interpretat în mai multe rânduri dar, iarăși, nu sub aspectul competențelor ulterioare ale Parlamentului dizolvat în baza acestei norme constituționale.

Este necesar de reiterat faptul că dizolvarea Parlamentului, de regulă, se admite în situațiile când organul legislativ și reprezentativ suprem nu-și mai poate exercita funcțiile și astfel nu mai poate exprima opinia alegătorilor. În legătură cu disfuncția survenită, alegătorilor li se acordă posibilitatea de a-și exprima voința în cadrul alegerilor anticipate, totodată, oferindu-le posibilitatea de a soluționa pe cale constituțională conflictul dintre autorități.

În practica constituțională a Republicii Moldova, Parlamentul a fost dizolvat de trei ori (în anul 2000, 2009 și 2010) și în toate cazurile doar din motivul imposibilității alegerii repetate a șefului statului, potrivit art. 78 din Constituție, circumstanță de dizolvare care deja nu mai este în vigoare.

Dizolvarea Parlamentului în baza temeiurilor prevăzute de art. 85 din Constituție nu au fost aplicate niciodată. Niciodată nu s-a ajuns la blocare legislativă și la imposibilitate de formare a Guvernului timp de 3 luni.

Din aceste considerente nici nu este clar care ar fi întinderea competențelor unui Parlament care este responsabil de această obstrucție după 3 luni.

Există opinii contradictorii și în dependență de situația care a generat dizolvarea Parlamentului sau expirarea mandatului, consecințele pentru legislativ care intră în perioadă de interimat trebuie să difere.

Conform unor opinii, Parlamentul dizolvat în baza art. 85 din Constituție este în situație similară cu un Parlament al cărui mandat a expirat și i se aplică aceleași restricții care sunt prevăzute de art. 63 alin. (3).

Totodată, se identifică și tot mai proeminent opinia potrivit căreia sunt situații diferite iar statutul juridic al unui Parlament cu mandat expirat și al unui Parlament dizolvat deoarece nu a putut sau a obstrucționat intenționat procesul legislativ și formarea Guvernului timp de 3 luni nu poate fi considerat identic.

Dacă în primul caz, nu există un conflict între autorități sau partide politice și este un regim normal și ordinar de transfer de putere de la un Parlament la altul, atunci în al doilea caz suntem în fața unui conflict instituțional și politic, cu un Parlament nefuncțional, fără o majoritate, conflict care poate fi soluționat doar de către alegători în cadrul unor alegeri parlamentare anticipate.

În acest caz, de dizolvare a Parlamentului, conflictul instituțional și politic poate fi generat de o iresponsabilitate politică a partidelor și deputaților în Parlament care, în mare

parte sunt ghidați de interese personale sau politice. Astfel, dizolvarea și organizarea alegerilor parlamentare anticipate reprezintă cea mai dură sancțiune atât juridică cât și politică pentru forul legislativ suprem al statului. Sancțiune care, o dată devenită imperativă, este ireversibilă.

În practică ar putea apărea o situație când forțele politice din Parlament sunt în imposibilitate de a forma o majoritate parlamentară stabilă, intenționat au obstrucționat activitatea legislativă și formarea Guvernului, au provocat dizolvarea Parlamentului și desfășurarea alegerilor anticipate.

În același timp, nu poate fi exclusă situația când, după expirarea termenului de 3 luni, după apariția circumstanțelor de dizolvare obligatorie a Legislativului, să fie formată o majoritate provizorie de conjunctură care, pe o perioadă scurtă, să reia activitatea Parlamentului pentru a vota unele acte legislative în interes propriu înainte de alegeri, fără a avea deja o responsabilitate față de alegători, fără a fi considerați deja reprezentanți ai poporului. Admiterea, chiar și ipotetică, a unei astfel de situație poate genera sfidarea gravă principiilor constituționale ale suveranității poporului și statului de drept.

Se consideră că mandatul unui Parlament dizolvat trebuie restricționat, în special în ceea ce privește exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 66 din Constituție și nu poate fi considerat identic cu situația unui Parlament cu mandat expirat.

Analizând aceste norme constituționale, în virtutea activității și atribuțiilor ce ne revin în situații concrete am constatat aceste ambiguități la aplicarea unor prevederi din Constituție, caz ce poate fi soluționat doar de către Curtea Constituțională prin interpretarea oficială a acestor norme.

Remarcăm faptul că necesitatea clarificării acestor situații a apărut abia acum, când aceste norme ar putea fi aplicate în practică dar din considerentul că prevederile date, anterior nu au fost aplicate niciodată, apar aceste contradicții și interpretări neunivoce.

Articolele 63 și 85 din Constituție nu ne dau un răspuns clar la aceste întrebări, de aceea considerăm imperios necesară o interpretare oficială în vederea eliminării oricăror ambiguități.

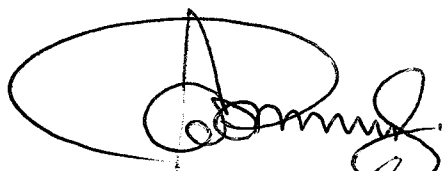
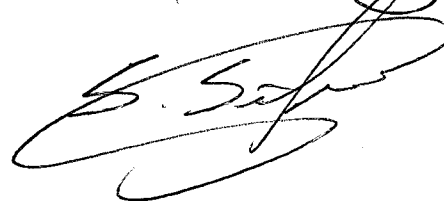
IV. CERINȚELE SESIZĂRII

Avînd în vedere că problema descrisă nu poate fi soluționată, la moment, prin altă procedură legală, în vederea eliminării ambiguităților, divergențelor juridice, precum și pentru determinarea sensului exact al normei constituționale, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să interpreteze prevederile articolelor 63 și 85 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1. Poate fi considerat identic statutul juridic și întinderea competențelor unui Parlament cu mandat expirat și al unui Parlament dizolvat?
2. Poate Parlamentul Republicii Moldova să-și reia activitatea legislativă și să îndeplinească atribuțiile prevăzute de art. 66 din Constituție dacă au apărut circumstanțe de dizolvare obligatorie a Parlamentului, ca urmare a blocajului legislativ și/sau imposibilitate de formare a Guvernului timp de 3 luni, fapt constatat corespunzător de către Curtea Constituțională?

Solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

CU CEA MAI ÎNALTĂ CONSIDERAȚIUNE PENTRU ONORATA CURTE

 / Cebotari /
 / S. Sîrba /